

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/315
KARAR NO : 2021/343
KARAR TR : 07/06/2021

ÖZET: Bulundu u Kapalı Ceza ve nfaz Kurumunda, haftada bir kez verilmesi gereken kapalı görü hakkının, iki haftada bir kez verilmek suretiyle uygulanması nedeniyle u radı ı manevi zararın tazmini istemiyle açılan davanın, ADL YARGI YER NDE çözümlenmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacı : F.Ö.
Vekili : Av. A. .
Davalı : Adalet Bakanlı ı

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı, Hava Kuvvetleri Komutanlı ı bünyesinde kursiyer pilot te men olarak görev yapmakta iken 16/07/2016 tarihinde gözüaltına alınarak 23/07/2016 tarihinde tutuklanıp Sincan T Tipi Kapalı Ceza nfaz Kurumuna getirildi ini, tutuklulara haftada bir kez verilmesi gereken kapalı görü hakkının, Kurumun dare ve Gözlem Kurulu kararlarıyla kurumdaki yo unluk ve personel eksikli i gerekçe gösterilerek, yasal dayanak bulunmaksızın bir buçuk yılı a kın süre kısıtlanarak, iki haftada bir kez verilmek suretiyle uygulandı ını, bu uygulamayı Ankara Batı nfaz Hakimli ine ikayet etti ini, Hakimli in bahsedilen kurul kararlarındaki gerekçelere dayanarak talebini reddetmesi üzerine yaptı ı itiraz sonucunda, Ankara Batı 1. A ır Ceza Mahkemesinin, itirazını kabul ederek yasal hakkı olan haftada bir kez kapalı görü hakkının verilmesine karar verdi ini belirterek, hukuka aykırı olarak görü hakkının kısıtlandı ı tutuklandı ı tarihten 01/03/2018 tarihine kadar olan süre içinde ola anüstü hal süresi de dahil olmak üzere tutukluların kapalı görü haklarının, cezaevi idaresi tarafından yo unluk ve güvenlik gibi gerekçelerle kısıtlanabilece ine ili kin yasal bir düzenleme bulunmadı ı, bu nedenle uygulamanın hukuka aykırı oldu unu ileri sürerek, bu durum nedeniyle duyulan acı elem ve ıstırabın bir nebze de olsa hafifletilebilmesi amacıyla 100.000 TL manevi tazminatın ödenmesi istemiyle 07/03/2018 tarihinde idari yargı yerinde dava açmı tır.

II. UYU MAZLI A L K N B A VURU SÜREC

A. dari Yargıda

2. **Ankara 17. dare Mahkemesi 29/03/2018 tarihli ve E.2018/532, K. 2018/690 sayılı kararı** ile, 4675 sayılı nfaz Hâkimli i Kanunu ile ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan i lemler veya bunlarla ilgili faaliyetlere yönelik ikâyetleri incelemek, karara ba lamak ve kanunlarla verilen di er görevleri yerine getirmek üzere infaz hâkimli inin görevli kılındı ı, infaz hâkimli inin kararlarına kar ı itiraz mercii de belirlenmek suretiyle bu Kanun'un uygulamasında takip edilmesi gereken sürecin düzenlenmi bulundu u açıklanarak, davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait oldu u gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermi , davacının istinaf talebi üzerine, Ankara Bölge dare Mahkemesi Onuncu dari Dava Dairesi 27/06/2018 tarihli ve E.2018/735, K.2018/696 sayılı kararı ile kararın onanmasına karar vermi tır.

3. Davacı, bu kez, aynı istemle adli yargı yerinde dava açmı tır.

B. Adli Yargıda

4. Ankara 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 08/05/2018 tarihli ve E.2018/331, K.2018/168 sayılı kararı ile, idari eylem ve i lemlerden dolayı ki isel hakları do rudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davalarının idari yargı yerinde çözümlenmesi gerekti ini belirterek, davanın görev nedeniyle usulden reddine karar vermi , Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 25. Hukuk Dairesinin 20/02/2019 tarihli ve E.2018/1540, K.2019/484 sayılı kararı ile istinaf talebi reddedilen davacının bu kararı temyiz etmesi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 22/05/2019 tarihli ve E.2019/1193, K.2019/3014 sayılı kararı ile, dava dilekçesinin a ır ceza mahkemesinin görevli oldu u gerekçesiyle usulden reddi gerekirken yargı yolunun caiz olmaması sebebiyle reddinin do ru olmadı ını belirterek, bölge adliye mahkemesinin kararının kaldırılarak ilk derece mahkemesi kararının bozulmasına karar vermi tir.

5. Ankara 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 23/01/2020 tarihli ve E.2019/450, K.2020/50 sayılı kararı ile, davanın görev dava artı nedeniyle usulden reddine, dosyanın Ankara A ır Ceza Mahkemesine gönderilmesine karar vermi tir.

6. **Ankara 37. A ır Ceza Mahkemesi 08/10/2020 tarihli ve E.2020/161, K.2020/42 sayılı kararı** ile, yargısal nitelik ta ımayan, suçun soru turması ve kovu turması ile ilgili olmayan, ceza evindeki tutuklunun ailesiyle görü mesinin düzenlenmesine ili kin olan idari eylem ve i lem nedeniyle açılan davanın çözümünün idari yargı yerine ait oldu u gerekçesiyle görevsizlik kararı vermi tir.

III. LG L HUKUK

7. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin nfazı Hakkında Kanun'un, "Tutukluların hakları" ba lıklı 114. maddesi öyledir:

" (1) Tutuklulardan çalı maları istenebilir; ancak, buna mecbur tutulamazlar. Tutuklular istediklerinde idare, barındırıldıkları odalarda çalı malarına izin verebilir. Odada çalı ma imkânı yoksa, tutukluların i yerlerinde çalı malarına da izin verilebilir. Bu takdirde kendileri hakkında çalı makta olan hükümlülere ait rejim uygulanır.

(2) Soru turma ve kovu turma evrelerinde tutuklular, kurumun bu husustaki genel düzenine uymak suretiyle ziyaretçi kabul edebilirler. Ancak soru turma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovu turma evresinde hâkim veya mahkeme, soru turmanın veya davanın selameti bakımından tutuklunun ziyaretçi kabulünü yasaklayabilir veya bu hususta kısıtlamalar koyabilir.

(3) Tutukluların yazılı haberle meleri ile telefonla görü meleri, soru turma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovu turma evresinde hâkim veya mahkemesince kısıtlanabilir.

(4) Tutuklu, savunması için istedi i müdafii seçmek ve görevlendirmek hakkına sahiptir. Her dereceden kurum görevlileri bu hususta tutukluya tavsiyelerde bulunamaz.

(5) Tutuklunun müdafii ile olan haberle mesine ve kurum düzeni çerçevesinde temas ve görü melerine hiçbir suretle engel olunamaz ve kısıtlamalar konulamaz.

(6) Özel kanunda yer alan hükümler saklıdır."

8. "Kısıtlayıcı önlemler" ba lıklı 115. maddesi öyledir:

" (1) Tehlikeli hâlde bulunan, delil karartma tehlikesi olan, soru turmanın amacını veya tutukevinin güvenli ini tehlikeye dü üren veya suçun tekrarına olanak verecek davranı larda bulunan tutuklulara soru turma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovu turma evresinde hâkim veya mahkemesince a a ıdaki tedbirler uygulanabilir:

a) Tutuklunun tek ba ına, sıkı bir rejim altında muhafaza edilmesi ve kaldı ı odanın kamera ile izlenmesi.

b) Belirli süre ile dı arıyla ili kisinin, ziyaretçi kabulünün ve telefon görü melerinin kısıtlanması.

- c) Gerekiyorsa kendisine veya ba kalarına zarar vermesini önleyici biçimde hazırlanmış özel bir odada barındırılması ve kaldı ı odanın kamera ile izlenmesi.
- d) Saldırganlık göstermesi hâlinde belirli süreyle kelepçelenmesi veya hareketlerinin engellenmesi.
- e) Yüksek güvenli bir kuruma nakledilmesi.”

9. “Yönetmelikler” ba lıklı 121. maddesi öyledir:

“ Bu Kanun gere ince çıkarılması gereken yönetmelikler, Cumhurba kanı veya ilgili bakanlıklar tarafından çıkarılır.”

10. “Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmeli in, “Temel ilkeler” ba lıklı 5. maddesi öyledir:

“Hükümlü ve tutukluların görü meleri a a ıdaki esaslara göre gerçekleştirilir:

a) Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma ve hücreye koyma disiplin cezası kesinleşmiş olup da bu cezaları infaz edilmekte olan hükümlü ve tutuklular dı nda kalan hükümlü ve tutuklular ziyaretçiler ile görü ebilir. Ancak; ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası infaz edilmekte olanların resmî ve yetkili merciler ile avukatları ve kanunî temsilcileriyle; hücreye koyma cezası infaz edilmekte olanların, resmî ve yetkili merciler ve avukatlarıyla görü meleri engellenemez.

b) Odaya kapatma disiplin cezası almı olsa dahi çocukların; annesi, babası, karde leri, avukatı, resmî ve yetkili merciler ile yasal temsilcisiyle görü mesi engellenemez.

c) Görü ler kapalı ve açık olmak üzere iki biçimde yaptırılır.

d) (De i ik:RG-13/9/2017-30179) Kurum idaresinin uygun görece i bir hafta açık görü , ayın di er haftaları kapalı görü olmak üzere, hükümlü ve tutuklular bu Yönetmelikte belirtilen yakınları ile haftada bir kez olacak ekilde görü me yapabilir.

e) (Ek:RG-18/8/2016-29805) Kurum mevcudu, güvenli i ve düzeni dikkate alınmak suretiyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun kinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Be inci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan, hükümlü ve tutuklular için ceza infaz kurumlarındaki açık görü ler idare ve gözlem kurulu kararıyla iki ayda bir yaptırılabilir.

(.....)”

11. “Tutuklulara ili kin uygulamalar” ba lıklı 42. maddesi öyledir:

“Soru turma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovu turma evresinde hâkim veya mahkeme, soru turmanın veya davanın selameti bakımından tutuklunun ziyaretçi kabulünü yasaklayabilir veya bu hususta kısıtlamalar koyabilir.”

12. 4675 sayılı nfaz Hâkimli i Kanunu’nun “Amaç ve kapsam” ba lıklı 1. maddesi öyledir:

“Bu Kanunun amacı, infaz hâkimliklerinin kurulu , görev, çalı ma esas ve usullerini düzenlemektir.

(De i ik ikinci fıkra:14/4/2020-7242/1 md.) Bu Kanun, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan i lemlere veya bunlarla ilgili faaliyetlere ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ili kin verdi i kararlara yönelik ikâyetleri incelemek ve karara ba lamak, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ili kin hâkim veya mahkeme tarafından verilmesi gerekli kararları almak, i leri yapmak ve kanunlarla verilen di er görevleri yerine getirmek üzere kurulan infaz hâkimliklerine ili kin hükümleri kapsar.”

13. “ *nfaz Hâkimliklerinin Görevleri*” ba lıklı 4. maddesi öyledir:

“ *nfaz hâkimliklerinin görevleri unlardır:*

1. *Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerle tirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sa lanması, bedensel ve ruhsal sa lıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dı arıyla ili kileri, çalı tırılmaları gibi i lem veya faaliyetlere ili kin ikâyetleri incelemek ve karara ba lamak.*

2. *Hükümlülerin cezalarının infazı, mü ahadeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi i lem veya faaliyetlere ili kin ikâyetleri incelemek ve karara ba lamak.*

3. *Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, veya di er mevzuat hükümlerine aykırı oldu u iddiasıyla yapılan ikâyetleri incelemek ve karara ba lamak.*

4. *Ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarının kendi yetki alanlarına giren ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki tespitleri ile ilgili olarak düzenleyip intikal ettirdikleri raporları inceleyerek, varsa ikâyet niteli indeki konular hakkında karar vermek.*

5. *(Ek:14/4/2020-7242/4 md.) Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ili kin verdi i kararlara kar ı yapılan ikâyetleri incelemek.*

6. *(Ek:14/4/2020-7242/4 md.) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ili kin mahsup, ceza zamana ımı ve hükümlünün ölümü hâllerinde verilecek kararlar da dahil olmak üzere hâkim veya mahkeme tarafından verilmesi gerekli kararları almak ve i leri yapmak.*

7. *Kanunlarla verilen di er görevleri yapmak.*

Kanunlarda ba ka bir yargı merciine bırakılan konulara ili kin hükümler saklıdır.”

14. “ *nfaz hâkimli ine ikâyet ve usulü*” ba lıklı 5. maddesinde, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan i lemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ili kin verdi i kararların kanun veya di er mevzuat hükümlerine aykırı oldu u gerekçesiyle bu karar, i lem veya faaliyetlerin ö renildi i tarihten itibaren on be gün, herhalde yapıldı ı tarihten itibaren otuz gün içinde ikâyet yoluyla infaz hâkimli ine ba vurulabilece i hükmüne ve “ *nfaz Hâkimli ince ikâyet Üzerine Verilen Kararlar*” ba lıklı 6. maddesinin üçüncü fıkrasında, “ *nfaz hâkimi, inceleme sonunda ikâyeti yerinde görmezse reddine; yerinde görürse, yapılan i lemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir*” hükmüne ve son fıkrasında “ *tiraz, infaz hakimli inin yargı çevresinde bulundu u a ır ceza mahkemesine yapılır. nfaz hâkimi aynı zamanda bu mahkemenin üyesi oldu u takdirde itirazla ilgili karara katılamaz.*” hükümlerine yer verilmi tir.

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

15. Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı ında, Üyeler ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 07/06/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

16. Dosyanın incelenmesinden, A ır Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararından sonra, bu kez daha önce verilen görevsizlik kararı kaldırılmadı ı halde, davacı vekilinin aynı istemle ikinci kez idare mahkemesinde açtı ı davada yargılama yapılarak, Ankara 9. dare Mahkemesinin 17/03/2021 tarihli ve E.2021/445 sayılı kararı ile, olay kısmında belirtildi i üzere tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada, idari yargı yerince ve

adli yargı yerince karılıklı olarak verilmiş ve kesinleşmiş görevsizlik kararları bulunduğu halde, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulduğunda, idari yargı dosyasının Mahkemeye, ekinde adli yargı dosyası da temin edilmek suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği anlaşılmıştır.

17. 2247 sayılı Kanun'un "Olumsuz görev uyuşmazlığı" başlıklı 14. maddesi şöyledir:

"Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu unun ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir."

18. Bu maddede belirtilen koşulların oluşması halinde olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

19. 2247 sayılı Kanun'un "Yargı merciilerinin uyuşmazlık mahkemesine başvurmaları" başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başvurulan veya incelemekte olan bir yargı merciî davada görevsizlik kararı veren merciî görevli olduğu kanıtına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciî belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine de erteler."

20. Bu hükme göre ise, davaya bakmakta olan yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren yargı yerine ait olduğu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağına sahiptir. Bu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine de ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

21. Kanunkoyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciîne işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönetime nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciînden sonra davayı inceleyen yargı merciîne, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağını tanımıştır.

22. Her ne kadar, yapılan başvuru 2247 sayılı Kanun'da öngörülen yönetime uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, darenin Mahkemesince 16. paragrafa izah edildiği şekilde yapılan başvurunun 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında olduğu unun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerek Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacaktır. Bu nedenle görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın incelenmesi

23. Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇETİÇ'in adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gereği görüldüğü anlaşıldı:

24. Dava, davacının tutuklu olarak bulundu u Sincan T Tipi Kapalı Ceza ve nfaz Kurumunda, haftada bir kez verilmesi gereken kapalı görü hakkının, iki haftada bir kez verilmek suretiyle uygulanması nedeniyle u radı ı manevi zararın tazmini istemiyle açılmış tır.

25. Olayda, davacı iddiasının, yukarıda hükümlerine yer verilen 4675 sayılı nfaz Hâkimli i Kanunu'nun 4. maddesinde yer alan "...dı arıyla ili kileri.... gibi i lem ve faaliyetlere" ili kin olup, bu ikayetleri incelemenin ve karara ba lamanın nfaz Hâkimli i'nin görevinde oldu u düzenlemesine istinaden, bu konulardaki ikayetlere bakmakla adli yargı yerinin görevli oldu u belirlendi inden, aynı ikayetten kaynaklanan manevi tazminat istemli davalara da adli yargı yerinde bakılaca ı, ancak Uyu mazlık Mahkemesinin adli yargı içerisinde hangi yargı merciinin bu davalara bakmakla görevli oldu u hususunda karar verme yetkisi bulunmadı ı gözetildi inde, bu belirlemenin ilgili yargı kolunun kendi içerisinde yapılması gerekti i sonucuna varılmış tır.

26. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Ankara 9. dare Mahkemesince yapılan ba vurunun 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında kabulü ile, Ankara 37. A ır Ceza Mahkemesince verilen 08/10/2020 tarihli ve E.2020/161, K.2020/42 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmi tir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADL YARGININ GÖREVL OLDU UNA,

B. Ankara 9. dare Mahkemesince yapılan BA VURUNUN 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında KABULÜ ile, Ankara 37. A ır Ceza Mahkemesince verilen 08/10/2020 tarihli ve E.2020/161, K.2020/42 sayılı GÖREVS ZL K KARARININ KALDIRILMASINA,

07/06/2021 tarihinde, OY B RL LE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
ükürü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Biol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN